

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő s kiadó tulajdonosnál...

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések s előléptetések; halálozás; gyarmatosítás; Veszprém, Szatmár és Verőce megyék közgyűlései; horvátországi dolgok; Kiszaludytársaság; magy. gazd. egyesület szőlőmivelési szakosztálya; felszólítás a mezzei gazdákhöz; kérelem Magyar- és Erdélyország tudósaihoz; az iparműtár ügyében; evang. superintendens-kijelölés; felszólítás a magyar orvosok és természetvizsgálókhoz; adakozások a József-nádor képesarnokra; számadás; budapesti napló.)

Magyar- és Erdélyország. Cs. kir. felsőb. gróf Csáky Tivadar es. k. kamarást Szepes megye valóságos főispánjává kinevezni, Károly Károlyi tornamegyeyei első alispánt pedig kir. tanácsos címmel díjmentesen felruházni; továbbá Trefnócz Pál magy. kir. udv. kamarai titoknokot számfelüli magy. kir. udv. kamarai tanácsnokká kinevezni; Poszentsits József és János testvérek nevének munkásságra változtathatóságát megengedni; Paphegyi Kristófot, a pesti kir. záloghivatal első pénztárnokát s pénztári ellenőrt e hivatal igazgatójává, helyébe pedig pénztárnok- és ellenőrré Gruber József eddigi másod pénztárnokot ugyanazon hivatalnál kinevezni; végre Florentin Antal karlini harminczadost és vámszedőt nyugalmába helyezni legkegy. méltóztatott.

A magy. kir. udv. kincstár s zombori k. kamarai igazgatóságánál legfelsőbb helyről engedélyezett ideiglenes állományba Balogh Jánost eddigi díszgyőri praefect, harmadik inokot alkalmazá.

Tolnai Festetics László gr. es. k. aranykulcsos, Keszthely, Balaton-sz. György, Csurgó, Berzenze, Sz. Miklós, Csáktornya, Ollár, Vasvár, Ság és Szalksz. Márton uradalmak tulajdonosa s Légrad vára főkapitánya 19napig tartott betegség után éltének 61dik évében Bécsben f. 1846 május 12kén délutáni 2 1/2 órakor tüdőszélhűdésben jobb életre szenderült s tetemei május 15én délutáni 2 órakor a plébánia-templomban Hofon a 9 angyali karnál megáldatván Ságón (Sopronygyében) a nemzeti sírboltba teteltek örök nyugalomra. Elhunytát főleg közszeletűi hitvese szül. Hohenzollern-Hechingen Jozefa hgassz. csillagkeresztes s palotahölgyi, s 4 magzati, Festetics Tasszilo gróf, aranykulcsos s es. kir. hadsereg őrnagy; — György, szinte es. aranyk. s Piret b. 27d. sz. gyalog őrezredbeli őrnagy; — Lajos, Hohenzollern 2d. sz. könnyű lovas ezredb. hadnagy, s Ilona du Bourget báróné kesergők. Béke poraira!

F. évi apr. 5én Chalupek a Antal baracskaik kamarai kasznár meghalálozott.

Gyarmatosítás. Mely belátású statusférjak állítását utánzom, midőn e hon anyagi kifejlésének eddig tapasztalt hátrahagyottságát népeességének aránytalan eszeltségében keresem; s nem is szándékom ez alkalommal a polgári és status-életből óriási argumentumokat meríteni ki a felhozott állítás igazolására, mit maga mindennapi tapasztalásunk ezer oknál világosabban hitelesít, hanem az illetők figyelmét némely ide vonatkozó — nagy jelentőségű tárgyakra szeretném irányozni s különösen azon mozgalmakra, melyek legújabb időben Erdély szászai közt tüntenek fel.

Erdély hármaz nemzetének egyike, a távol Saxonianak vándorai a mult évben azon nevezetes felföldözésre jöttek, hogy — mivel termékeny székeik nincsenek ugy megnepesítve, mint például Württemberg vagy Bajorország, s így jövedelmök sem lehet a föld kiterjedéséhez arányosított; ismét mások a nevezett zsellérek közül elmondák: mikép a magyar ezen mozgalomdús évtizedben különös ösztönt tanúsít a haladásra, mert már nem jelenik meg álmos szemekkel a törvényhozásnál, nem rándul bükergető vadászatokra a közgyűlések elől; e mellett szeret olvasni, sőt írni; agitálgat a nemzetiség, nemzeti önállás, ipar, kereskedés, gazdaság, s más — az ország fölemeléséhez megkívántató tényezők minélelőbbi s minél tökéletesb előteremtésére, és hogy ezen hathatós tényezők megszerzéséért nem retten vissza legnagyobb áldozatoktól sem; szászok, ezek állnak össze, s eképz azt, mi egynek vállait legörbíthetné, mint társaság játszva viend kereszül: mind ezt figyelembe véve — a kis, de dús Erdélybe menekült szászoknak légbe épített kártyaváraik könnyen lerombolhatatlan, mert a hongyülésen ennélfogva kevesebbsebben maradhatnak, hat. i. a magyar végre is egyesül, s ki tudja? nem fog e a vizsgálkodások által szétválasztott két testvérhon is egyesülni? és mert ekkor szétoszlik a fenséges remény Európának egész középvonalát, mint hatalmas németajku egységet adni át unokáknak. Mind ez a mondott polgároknak elmon-

datott; s kik ezt tudták, azt hívék: hogy hiszen Európának mostani statusviszonyait ismérve, ily kábaságot okos észszel nem is ohajthatni; s e vélemény félig meddig szilárdulni látszott, midőn a német Merkurban megjelenik Roth szász lelkésznek igen pöffeszkedő felhívása, Erdélybe vándorlásra szólítván fel a németeket. E felszólításból az elmondottaknál sokkal több jöve tudomásra, s nem tudók: boszankodjunk e az éretlen vakmerőségen, vagy kaczagjuk a hivatalnolakodót?

Kevéssel ezen tünemény előtt Jerney tudós hazánkfia a szomszéd Moldvában folytatva régiség-búvárkodását, innét felszólítást intéze Magyarország és Erdély dús — s isten és születés által széles birtokokkal megáldott földesuraihoz: vennék figyelemre moldvai véreinket, kik a hon szerző apáknak épen oly törvényes utódai, mint mi; kik ott Moldvának téreim súlyos nyomtatás fegyelme alatt nyögnek, kiknek legszentebb sajtáságunkon, a lélek szabadságán, az öntudaton követtetik el a legundokabb erőszak; kik oly statusnak élnek, mely őket a szolgák s ugy szólván álatokként méltányolja, és ezen szerencsétlenek — ha jól emlékszem — mintegy 4000 család önként, sőt könyörögve ajánlkozott a kiköltözésre. Ah! mert mi lélekemelő élvezet lenne: egy ezredév után váltani testvéri csókot s élni azon tudattal, hogy önnönök közt ön hazájokban élnek, ennek jöletéért fáradnak, dicsőségeért küzdenek s védelme mellett halnak. Szegény moldvai rokonink így éreztek akkor, midőn a közöttük megfordult magyar testvért körülzárnyalák.

A felszólítás elhangzott; nem tudom, ha e büszke ország gazdag birtokosai közt találkozt e nagylelkű vállalkozó; de annyit tudok: hogy a még akkor liberalisabb Tolna vármegye meleg kebelével ölelte fel e szép ügyet, felirást intézett a fels. trónhoz esedezvén ezen elmaradt testvérinek honukba vezettetése s a koronának pusztaságban álló uradalmibani megtelepítésére iránt; ugyane nemes tárgyban körleveleket intéze a testvérmegyékhez, őket is hasonló cselekvésre buzdítván. Minő hatása lön e buzdításnak? ismét nem tudom, mert a hírlapok utjánai megyei közlések iróji — meglehet e tárgyat csupa félszégéből oly jelentéktelennek tarták, hogy arról említést is tenni idővesztésnek vélték. Ebben ismét nemzetünk ősjellemének ferde típusára fájdalommal ismerek, mert nálunk divatban volt s adja isten, hogy ne legyen ezentúl mással nem gondolni, ha magunknak jól megy dolgunk; holott e megelégtülés — ha más is hasonló körülményben nincsen, nem sokáig tarthat ekkor annál jajabb a bukottaknak, minél keservebben érzik, hogy a hozzá közel állók, mind nyomorúk, kik maguknak sem elégségesek.

Erdély szászai e tekintetben másképp gondolkoztak. De vegyük rendre: a szászok azt mondják: hogy a törvény által nekik juttatott földön még sok ezer család megélhet, ok tehát az ország javát eszközlik azzal, ha népesítnek. Igen jól van, mi is azt mondjuk: hogy népesítsünk, hol csak lehet; de kérdem a szász atyafiakat: ha már népesíteni akartak, miért kellett e végett a messze Württembergbe fáradni, s annyi költséggel fogatosítani a nép vándorlását, holott Moldva csak szomszédaságukban van s honnét sokkal izmosabb, az égal befolyását biztosban kitérő embereket nyerhetének? sőt olyakat, kiknek irányában alkotványukat s országunk közjogát sem sértendették, mert ok egy apától, egy anyától eredett testvérink. Hallom már az ellenvetést, mely az éjszaki országglási rendszert idézi elé. Oh uraim, ha önök Württembergből annyi sok országon keresztül ki tudták eszközölni a költözködést, kormányunk egyetértésével sokkal könnyebb leendett egy határ órházait kikerülni; de hiszszük: hogy erre sem leend szükség. És még is tehát, miért fordultak a szászok Németország fele?

Véleményem szerint következő okokból: megdönteni Erdélyben a nemességet s ez által aláadni a magyar nemzetiséget. Ez volt a cél, mert az eszközök legalább ide mutatnak. Hamarjában nem tudom, Szászrögen város melyik székhez tartozik, de annyit tudok, hogy Torda megyéhez közelmár pedig a szászhatóság itt nyílt parancsot intéze biztosítván, hogy a városban lakó nemességet az adózók sorába igtassa. Nem vagyok barátja az adómentességnek, de migezt törvény nem törli el, addig azon durva erőszakot elkövetni oly bűnnek tartom, mely országos megrovást érdemel. Brassó vidékén a hochverehrte universitas a közügyeknél megtöltja a magyar nyelv használatát, s ezt parancsolja a többi szász hatóságnak is. Megérkeznek a württembergiek, s hogy hely jusson nekik, elűzik tüzhely-

től a szegény oláht, hogy az égető nap alatt saját honában mint földönfutó veszzen el. A városi községtanácsok utasítottak: hogy kebelökbe se magyart, se — az övéktől különböző vallásút be ne vegyenek stb. Ezek bebizonyult tények, melyek a fenebb érintettem célt egyenesen eszközlik.

Nem akarom kérdeni: ha van e Erdélynek törvénye? mert hiszen előttem fekszik egy csomó, mely illyesmit bizonyít. Honnét van tehát, hogy egy — csupa nemzeti és királyi nagylelkűségből befogadott zsellérenp illy égbekiáltó viszázást követhet el? E kérdés megfejtését az erdélyi sajtó ügyszeretetére hagyom, mely eddig is a dolog menetén és kifejlésén niven örködött s biztat a remény, hogy ezentul is örködendik, mert hiszen ez hivatása, kötelessége, szóval mindene. Királyi.

Szatmármegyei közgyűlés május 11 s több napjain. Szokatlan nagy számmal gyűltek egybe a megye rendei e közgyűlésünkre, különösen az ellenzék oldala tömött volt. Nagy fontosságú tárgyakat — a zalai körlevelel kívül — nem vártunk, de volt egy ügy, mely hatósági életünket legközelebről érdekl s éreztük, hogy e gyűlésen valamit, még pedig határozott lépést kell tennünk.

Evek teltek el, mióta e megyének főispánja lelépelt. Azóta főkörmányzónk nincs. Közlebb novemberben hat éve telik, mióta tisztujtást tartottunk. Földváry Gábor ugyan kinevezették főispán-helyettesünkre, de közlebb ró Pest megyébe tétetett át. S mi közleddünk a hat év beteléséhez s főkörmányzónk még sincs. Pedig tisztikarunk egy részben helyettesített hivatalnokokból áll, minők: másodalispán, négy szolgabíró, tiszt ügyész s a t. más része egészen hiányzik, mert nem is substituáltak. Ezen állásunkat fölterjesztettük már többször a felségének s kértük kegyelmes intézkedését. Hogy végre valami határozottabb lépést kell tennünk, ezt éreztük s ez volt a nagyobb öszszeseregülés oka.

Közgyűlésünket a kis gyűlési jegyzőkönyvek hitelesítésével nyitottuk meg. Ez bevégezettvén D. G. thiró ismét megújítá a n d i t v á n y á t, mit a mult gyűléseken már tett, hogy tisztujtás-tartásra tegyünk valamelyi erélyesebb lépést s miután annyi fölírásunknak sikere nem volt, mondasunk le a tisztikaral s adjunk hivataloskodásának bizonyos zárt határidőt, mellyen tul nem fog többé szolgálni. Ezt adjuk tudtul a főgének s kérjük meg még egyszer, hogy főkörmányzót adjon, különben magunk leszünk kénytelenek magunkról gondoskodni. — Az indítvány iránt egy volt az értelem, csak a módokban volt némi eltérés. Némelyek és pedig szinkülönbség nélkül, ennyi sikerellen lépés után tisztujtásra határidőt akartak kitérni s a tisztujtás megtartásáról intézkedni. Mások a tisztikart tüstint megszüntetnek nyilvánítani s ideiglen substituált tisztikart eléállítani, stb. Végre abban állapotok meg a rendek: hogy a tisztikar lemondását elfogadják, de őket még egyszer s utóljára megbizzák hivatalaik folytatására július hó 6kaig, midőn a tisztikar de facto megszüntik létezni. Hogy pedig a megyének illy állásában akkor intézkedhessenek, azon napra közgyűlést rendelnek. Mindezt a főgének sürgőn s által tudtul adják, kérve hódolattal, hogy addig főkörmányzót kegyelmesen nevezzen s minket azon kedvtelenségtől megmentsen, hogy mi magunkról intézkedve oly lépést kelljen tennünk, mely a szokásos ösvényről levezet. Ezen állapotás általános vala. S a felirat másnapon felolvastaték s utnak indittaték.

Gyűlésünk másod napján a zalai körlevél olvastaték. A mely csendet, mellyel hallgattaték, csak néha néha önkénytelenül kifakadt helyeslés szakította félben. Végre minden ellenmondás nélkül elfogadtaték kimondatván, hogy miután e megye a részek viszázatolása, horvát ügy s némelyekben már felirt több ízben, ezeket országgyűlésen előlegesen orvoslandóknak tartja, minden esetre a zalai levélben leirt állapotokat kiválólagos figyelmet érdemlőknek tartja és átadja az országgyűlési választványoknak előleges tárgyalásul. — Többi tárgyai e gyűlésnek magán-ügyeinket illették s a közre csekélyebb fontosságúak. X.

Veszprémmegyei közgyűlés. E négyedese emlékeztető közgyűlésünk f. hó 4én vette kezdetét s tegnap végződött. Kilencz napi tanácskozásra kellene tehát adnom tudósítást, ha mindegyik nap forgott volna szőnyegen olyas, mi az olvasó közönség előtt érdekel birhat s e lapok hasábjai között helyet igényelhet. Azonban ez nem történvén, legyen szabad röviden csak a közérdeklé epit-

*) Előbbi számbeli közleményünk teljesebbítésül. Szerk.

onnan tisztelt tárgyakról emlékezni 's gyűlésünk ismertetésére általánosan néhány szót szólanom annak alkotó részéről 's helyzetéről — mert hisz ezekből az eredményre bizony következtethetünk és mert tanácskozó testületeink természetesen rendezetlen állapota sem zár ki egy kis eltérést a szoros rendszeres előadásoktól. Természet szerint mind ezt csak úgy, ha soraim mult gyűlésünkről más által tett tudósítás által fölöslegessé nem válnak.

Első napjainkban tömött vala teremünk 's pedig mondhatnám szokatlanul. Tisztújításunk törvényes ideje jövő őszre esik, és sokan ennek tulajdonítják, hogy a KK. és RR. számosabb sereglettek össze 's hogy a magas arisztokratia néhány tagjai is — mint szoktak — három év alatt egyszer kétszer — megjelentek. Az egyházi rend szép számu tagjai foglalák el a jobb oldalt, úgy hogy a világi rendiek a bal oldalra szorultak. A közügyekbeni részvét mindig szép és nemes dolog, és a status üdvözlegyen a baloldalon 's maradjon ott állhatatosan. De a hely sehol és semmit — a személyek sem sokat, hanem nézetem szerint — a tisztán meggyőződés szerinti nyilatkozatok tesznek és érnek mindenütt legtöbbet. Meg kell még említenem, hogy a milly nevezetes jelenet volt amott t. i. a jobb oldalon szomszéd Győr és Komárom megyék közéletéből ismeretes bakonybéli új apát, szintolly örvendetes volt a baloldalon B. M. lelkes táblabíránk. És pedig nem mintha mindig és mindenben laiba vetném e két hírneves szónokunkat egymás ellen — hanem mert értelmiségük, tapintatuk, köztisztelő állásuk, mérsékleti szellemük csak üdvös hatás várására jogosítanak. Soktul hallám, hogy a s. v. — i szónok jobban tené, ha e két notabilitást igyekeznek követni, kivált miután az elsőnek körünkbe érkezével a jobboldali többség kellelten tul biztosítva van.

Zala ismertes körlevelét, Pozsonynak küldöttéi el nem fogadtatásából eredt sérelmet tárgyzó, Zágrábnak a horvát ügyekre vonatkozó levelét, mert a horvát ügy mindegyikben érintetik és hogy tria unioctu — egybefoglaltuk. Nevezetes vala, hogy az elsőnek minden pontjai körül alig forgott a tanácskozás, bár azokat sérelmeknek a jobb oldaliak is mind elismerték majd azon mértékben mint a baloldal 's bár M. P. Sz. M. th. 's még néhányan egész terjedelmében pártolák Zalát, utóbb mégis csak és egyedül a horvát ügy körül forgott a vita 's délután 4 órakor lón határozat: mindezen levelek az országgyűlési utasítással foglalkozandó választványnak kiadatnak. Így lesz egy dologbul két — de hát ha a választvány, tiszteletbecsület quo facto tudomásul venné, ha épen kihagyná egyiket vagy másikat? akkor többé nem kerülne gyűlés elibe, az igaz 's nem kelene újra határozni, de tán még sem volna elég téve a határozatnak, mely simpliciter kimondja majd, ha az utasítás referálva lesz, akkor szólunk ehez. Ugyan minek az illy halogatások? — A magyar társaságok eltiltatásuk ellen felirtunk. Azonban másnap szerettünk volna nem írni, tehát legalább körünyírbáltuk a dolgot, hogy jusson is maradjon is. Börtöneink régi helyén leendő építésére a sz. fehérvári építész által adatott tervnél, a költségvetésben tetemes hiány fődötvetvén fel kombináló választványunk által az építés azonnali megkezdésétül elkelte állanunk, egy régibb más helyre szánt tervet elővennünk 's a határozást újabb ajánlatok szükségé miatt augustusi közgyűlésre, az építést pedig ez által talán ad graecas calendas halasztanunk. A hus árát 14 kron hagyjuk, jövő törvényszékeink f. hó 25-én veendik kezdetüket. Nem hallgathatom el, hogy míg főispánunk ó exoja példás kitartással végig elnököl hosszasabb közgyűléseinken is — tisztviselőink közül alig valának tízen utolsó napokban jelen 's hogy épen nem dicseketünk mint szomszéd nemes Győr megye, ámbár a scontro tetemesen gyérül is. H. k. i.

Verőczemegyei közgyűlés. A mult hó végnapjaiban mi is özvejevünk közgyűlésre — vitatkozandók a tárgyak felett, melyek először a közös hazát, másodsor saját belügyeinket érdeklik. E helyen kötelességem lenne megyénk többségének politikai nézetét jellemzeni 's kijelenteni azon irányt, melyet Verőczemegye a jövő országgyűlésen képviselői által követend; azonban bocsásson meg a magyar olvasó közönség, ezt már csak azért sem kísérhetem meg, mert ki fájós sebet némileg behegesztve érzi, nem örömet szánja el magát annak ismétli felszaggatására. Nálunk azon kérdések, melyek nemcsak a haladó pártnak, hanem a haladni köteles egész hazának főfőkérdései, sorban buknak és enyésznek el a szebb remények sötét köréről, 's ez nem azért történik, mintha nálunk a szilárd meggyőződés, elkövetkezesség, józan észokok 's az ő törvények szent tisztelete vezérelné a gondolkozó agyakat; mert ha ez történnék: akkor ama rideg tárgyalása a nemzet életkérdésinek mindenki előtt megfajthetlen talány maradna; hanem van az emberiségnek bizonyos faja, mely a széles világon mindenütt ugyan, de kivált Verőczében tősgyökeres provincialis jogot nyert; itt az emberek nagyobb része a helyett — hogy valóságban élne, vagy en-

nek megszerzésére feszítne polgári erejét: inkább csak a képzelet tündér szárnyain emelkedik oly tárgyak és lények felé, melyeket birtokába soha sem nyerhet 's melyekkel a benső barátság élvezet soha sem éldeheti. Illy vágyak — a hisztória mondása szerint — nemcsak egyeseket, hanem nemzeteket típort már a semmisség feledékébe. Nem is említném, hogy mely országot isten büntetni akar, belé lehelteti a szépség alakjába öltözött természet által a nagyratörékvés, a fényűzés korlátlan vágyát, melyet rohanó ösvényén nem tarthat fen öntudat, nem az önéret, nem az erény, sőt még a becsület sem; hallgatok a kötelességről, minthogy ez az emberiség többségénél ma már csak bizonyos magasabb nézeteknek alárendeltje, 's bizonyos czéloknek porhanyó lépcsőfoka.

E sorokat nem írni viszketegeből irtam le, vajha ne kénytelenítettém írni, talán veszteségünk feletti bánatom és bánatunk nem lenne oly sajnó. Azt mondják: Verőczemegye magyarországi megye, ezt beszéli a törvény is, pedig még sines így, mert Verőcze minden egyéb, csak magyarországi megye nem; mert hol jogok forogának kérdésben, melyek egy magyarhoni megyére kedvezőleg, sőt nemével az igazgató, és végrehajtó uralkodásnak hatnak, ott igen is Verőcze affectálja a magyar megyei nevet, czímet minden kiváltsági és szabadalmival; de hol kötelességek forognak szőnyegen, melyek a megyei fenséges jogokbul magára a megyére — mint halhatlan testületre hárulnak, hol a polgáriság magas eszméje öntagadó cselekvést igényel az özves haza jóllétére czélzólag, ott Verőczemegye megszűnt magyar megye lenni; illyenkor a latinismus 's igen gyakran a szlavismus obscuritási közé vonul, nem látva senkit, és semmit önérdékén kívül, habár ez is ferdén mutató csövön, és nem láttatva senkitől. E taktikát, mely a nemzeti elajjasodásnak legundokabb tényezője, igen szomoruan lehet tapasztalunk ezen közgyűlésünk alatt, hol némely intézvények tárgyalatása alatt a vak és észélytelen is rábukkanhatott a remények hiú képeire. — Többek közt olvastatott ama k. k. leirat, melyben a g. n. egyesült vallástételt követők áttérései azon törvények értelmében rendeltetnek fogamatostandóknak, melyek a mult országgyűlésen a katholika és reformata vallásuk iránt megállapítottak. A rendek egy része — ez az ellenzék volt, szívesen üdvözölte ugyan a kormányt e téren, mely a kibékülés és egyenlően osztó igazság; azonban, mivel — hála a nemzeti örökléknek! — oly országban élünk, hol a rendeletek, mennyiben törvényes színt — és értelmük, rövid időre megtartják ugyan érvényüket, de továbbra, vagyis annyi időre, mennyit az öntudat korlátlan szabadsága okvetlenül feltételez, nem használhatók axiomai basisul; mert illyet csak törvényhozás utján nemzet és király együttvéve, egy akarrattal alkothatnak; nehogy tehát e rendelet minden jó szándék mellett is újabb nyugtalanságok vagy zavaroknak legyen előidézője, az ellenzék czélszerűnek látta kimondatni azon határozatot: miszerint követeink a majd megnyitandó országgyűlésen utasításuknál fogva oda működjenek, hogy ezen rendelet törvényes erőre emeltessék. A többség — vagyis az ország jobb érdekinek ellenzőji ezt el nem fogadhaták, mert — úgy mondák — illy határozást akkor tenni, midőn felséges trónunktól a kegyelem poharával kínáltatunk, nem lenne más, mint magunkat hálátlanság bélyegével sűttetni; azért czélirányosnak tarták ezen rendelet feletti örömet megnyugvásuk és köszönetüket a jegyzőkönyvben örökíteni.

Majd a magyarhoni megyéktől hozzánk érkezett körlevelek vétettek elé; ezeket jó lenne ugyan rövid vázlatban adni, de mivel a temetési gyászpompának baráti soha sem valánk, mert az elhunyt: vagy dicsó ember volt 's így magasztos eszméi felesírázandnak az élő nemzedékben, 's emlékek halhatlan marad; vagy olyan lehetett, ki hazájának 's önmönének inkább terhét súlyosbítá: 's illy esetben vétek a szavakért, melyek fölötte vagy érette vesztegettetnek; e nembeliek voltak a levelek is, melyeket fuldokló hangu jegyzőnk át és átolvasott, és elhallgatott per figuram reticentia; önök ismerik Hont, Varasd, 's egyéb megyéket, melyek egy nemzedéket ejtének gyanusítás, és elpártolás vádjá alá; de ismerik Pest, Pozsony és Zágráb iratait is, melyek a polgári vesék legszentebb sanctuáriumba hatnak, 's eszelekvésre serkentik a hazafit, felidézve az emberszeretetet, a polgári erényt, a törvényt és igazságot; no lássák önök, mi e leveleket sem pártoltuk, mert a verőczei szótár 's az általunk használt corpus jurist interpretáló manuale nem Pesten, hanem Zágrában nyomatott, 's ekép tudhatják önök már csak logikai kombinatióknál 's distinctióknál fogva is, hogy ugyanazon egy apa és anya gyermekei is különféleképen gondolkodnak, hogy ne lenne hát illy gondolkodás különféle országok és nemzetek közt? Igaz ugyan, hogy az igazságot a görög ósvilágnak hét bölcse egyszerűnek, — simplicissimának nevezte; úgy ám, de ma már más nap sűt az égen; akkor nagy nehezen lehetett hét bölcset találni, ma

pedig óriási munkába kerülne annyi bolondnak felfedezése! Az idők változnak, és mi az idővel.

Ugyan e gyűlésen határoztuk, vagy inkább főispánunk ó mlga méltóztatott határozni tisztválasztó közgyűlésünk határideje felett is. Hah! mit lüktettek az alispáni, szolgabírói, eskütti 's egyéb e'féle szívek, hát még a zöldelő remények minő fényes kilátások elysiumában rengeték fellángolt vágyaikat, midőn a nemesi alkotványos jogok legszentebbikének szabad gyakorlása f. évi május 14-ére tűzetett ki a főispáni ajkak által. Sokan mondkák, nincs megyénkben pénz; és már is a legrongyosabb helységben is — ha nemes lakik ott — új huszasok csilláma vakítja a boeskoros szemét; illy úton aztán majd csak haladunk — vajha a tepedés semmisségébe ne!

Magyar olvasók! isten veletek; ha a tisztújításon agyon nem ütnek, az eredményt megüzenem. D i o g e n e s.

Horvátországi dolgok. A melegebb idősök bekövetkeztén kis országnak bajnoki a közélet zajos teréről mindinkább a falusi magány ölébe sietnek temetkezni, mások pedig a furdók kéjeit vadászszák, míg mások terveken gondolkodnak, melyek nyomán egy hatalmas szláv birodalmat lehetne szerkeszteni. Megyei és egyesületi gyűléseink többször néptelenek, mint nem; hova közönségesen csak olyanok jelennek meg, kiknek ezt hivatalos kötelességök parancsolja tenni. Azonban van még is egy eszme, mely a legaluszékonyabb kedélyt is, mint villanyszikra, e lectrizálja életre, csak az a kár, hogy ezen élet igen is sebes, iránya eltévesztett ösvényen mint boszús zápor kalandoz, 's így nem csuda, hogy annyi erőködés, annyi tusa után is végre csak ott vagynak, hol voltak; kivéven a ki nem elégitelt és ki nem elégtelhető szorultak vágyak miatti nyugtalanságot, melyek a veszélyes recidivának egyik betegségfaját szűlik. Zágrában feszültek a kedélyek, de bizva az eljáró kormány törvény- és rendszeretében jó remény nyel vagynak a polgári keblek; a kigyűlések és törvénykezések erőlyesen folynak; egyedül a turopoljai gróf ellen emelt szerénytelen panasz eredvénye az, mely bennünk agglályt, 's egy kellemetlen jövőtűli félelmet okoz; de e félelem is nem olyan, mint veszszötűl remegő gyermeké szokott lenni, hanem olyan, mely az alkotványos institúciók megingatásából, 's az innét következtető nemzeti rázkodásból szokott eredni; egyébként megyénk értelmisége mindent inkább, mint ezt gyanítat; a tiszti kar elfogulatlan hivatalbeli intézkedési nyugott kilátást engednek.

Varasd hasonlít a méhkasoz, melyben csak lassú dongás hallatszik, ellenben az állati szorgalom a fáradság legedeseb gyümölcsseit halmozza ott fel. Nem tudom ugyan, e gyümölcs szinte oly édes leend é, mit itt készítenek? de ha az iparos szorgalmat minden politikai halmozatások, és combinatióktól elvonjuk, akkor e város haladása és munkássága az anyagi gyarapodás mezején örvendetes tüneményül vehető. Illy kedvezőt nem írhatok politikai mozgalmiról, mert azon agitationalis irány, melynek a közelebb mult zágrábi tartományi gyűlésen Varasd követéi oly nevezetes apostolai voltak, még folyvást nemcsak tart, hanem — a valamirevalókból kifogyván, éhes proselytáki vadászatnak, kiknek aztán „illy nemzet, illy nép“ fenséges czím adatik. Semmi nem lehet kívánatosabb, mint minél előbb országgyűlés, még pedig ha lehet, Pesten, az ország szívében; mert a hanykódás a bizonytalanság kételyei közt már igen súlyos, igen nyomasztó 's majd elviselhetlen kezd lenni. Itt könnyen kérdezhetné valaki: hát a közelebbi lengyel mozgalmak minő hatást gyakorolának e kis ország horvát polgárin és minót az illyreken? A felelet több sort kívánna, melyekkel legjobb akarat mellett sem szolgálhatok, mert czél nélkül írni, és papolni, nincs kedvem. A bukást, valamint a merény feletti fájdalomt közönsnek lehet mondani; egyébként egyik egy, másik más véleménynyel volt a dologról, mi a hibás és egyoldalú közléseknek szokásos követkevénye. Megyénk előbbkelőji, 's tehetősbeji külön vidékeken híres mulató és furdó-helyekre készülnek; eddig voltak, kik Füredet is meglátogatták, most oda nem fog senki menni, azért, mert Füred Zala vármegyében 's így Magyarországnak van; ellenben a stájerhoni Rohjstra, a körösmegyei Topliczába, Daruvára, 's a többi, sőt a végvidéki Mehádiára is annál többen szándékoznak. Jól teszik! de ha majd súlyos nemzeti baj érendi ezen pöffeteg lelkeket, no forduljanak akkor édes anyahonunkhoz, mely őket kilenez századon át vére és életével ótalmas az elsűlyedés iszonyu csapásától.

Körösmegye rendéi május hó első napjain kigyűlést tartottak, mely alkalommal a belügyek sorozatán kívül közérdekeségénél fogva megemlítendőnek tartom azon k. k. leiratot, mely a g. n. egyesült vallásuk transitusáról rendelkezik, hogy t. i. ha a g. n. egyesültek részéről illy eset fordulna elő, azt a mult országgyűlésen hozott transitusról szóló törvények értelmében kell elintézni. Ezen leirat a kigyűlés által tudomásul vétetett, 's a feletti határozás a közgyűlésnek hagyottat fen. Nemkülönb tud-

uzella Mán-
án., Hoff-
osza Ján.,
akátsy Já-
sszesen 34
6 sz. ivén:
denik 5 frt;
lönigh Ign.,
y, mindenik
testület el-
lajos és fi-
Konst., min-
Ant., Ant-
Driskalán,
Fichtner S.
yves, Fuchs
Lipót, Gug-
és Roeszner
Sám., Hohl-
its P. Kar-
dósb. Kosz-
nos, Kulmiz
yves, Liszka
györgy, Ne-
Mán., Berger
Redlich Józ-
s, Sárkány és
s. Schöner
monyi A. M.,
demeter, Un-
N., Walthier
-Hönig Ant.,
-Blana Illés,
-Györy, Gschai-
s. Jaschitz és
ter Jak., Mu-
árné., Singer
2 frt; — Hu-
ny kir. tudom.
on 10 frt; —
györgy, Lukács
frt, összesen
nykulcsos
Geyza os. k.
: Bésán nep-
Mh. táblabíró,
ei első alispán
vics Zsigm. 2
27 sz. ivén:
ásod alispán
ineze 2 frt; —
mindenik 1 frt,
ivén: Babocha
z. ivén: idősb
os, Döry Mik-
es Pál, minde-
ső alispán 450
ka grófnó, Pe-
er N. báró, O-
ll gróf, Peja-
ard, Fell Ant.,
ejacevich Mikl.
n 100 frt.
n főbányagróf
frt; — Splényi
dmand, Ullmann
ltótörvényszéki
fer Ign., Hege-
György, Nagy
Szuha Márton,
5 frt, összesen
rnszvik Juliana
nszvik Józsefné
drásné, Hampel
főnő, mindenik 5
y Béla gróf min-
gyvéd, Kálmán
ereskedő, Stantzl
denik 1 frt, több
zeti provincialis
rt. 50 kr. ezüst
sületi titkok.
J. Sauer Ignác,
anárát ünnepély-
orvosnövendékei,
nkat tanúsítandók
nylv. tanszékere
ben igérte teljesi-
ánya, fáradhatlan
ódja által minden
letét nyere meg;
ék tanár életnagy-
képét a' gyógy-

gyakorlati teremben felfüggeszték. A' megtisztelt férfi szint-
oly ékes magyarsággal, mint őszinte arcán tükröző érze-
lemmel válaszolt a' hozzá intézett beszédre: Ma huszadik év-
napját üli — ugymond — a' díszes de terhes orvosi pályára
léptének; külföldön tartózkodta hosszas idején mindig kétség
vágy őszönté keblét; hogy kedves hazájába visszatérhessen 's
hogy itt oly hatáskört nyerjen, melyben hun 's erejétől kitel-
hetőleg szolgálhasson hazájának; az ég mindkét kívánságá-
nak kedvezett, 's mintán tanári székét elfoglalta, minden tettei-
nek irányítóje csak az volt, hogy jeles gyakorló orvosokat ké-
pezhessen a' hazának, hol fájdalommal tapasztalá hogy mind-
eddig e' szak emberei, körülmények ugy hozván, inkább szol-
gáji mint kezelői valának a' legbecsebb tudománynak, mely
földi létünk legdrágább kincsé az egészség fölött örökös. To-
vábbá ha az orvostudomány fejleményéről bővebben értekez-
ni akarna, ez volna legkedvezőbb alkalom nyilatkozni; de
törekvéseinek ez elismerési ünnepélyén annyira elfogultnak
érez magát, miszerint csak keveset szólhat 's ez abban ősz-
pontosul, hogy ő nem feledvén el szent fogadását 's ismervén
nemzetviszonyait, oda fog iparkodni, miszerint nyelv dol-
gában is minél előbb azon körbe vezesse a' gyógytant, mely-
ben a' magyar hazaigényei 's közkívánat érdekében forogna
kell. Ő szívből lélekkel magyar 's kedves tanítványinak e' meg-
lepő tisztelgését köszönettel fogadván, kívánja, hogy mind-
örökké legyen velők a' magyarok Istene! Sok ily lelkes tanárt
a' magyar egyetemnek 's hisszük, hogy e' lapok hasábjain is
gyakorta kifejezett ohajtásunk, de főleg azon országszer-
viszhangzó javaslat, hogy fő tudományos intézetünk minél-
előbb a' nemzet szellemének megfelelő modorban alakíttassék
át, — teljesülni fog. — Ugyanaz napon a' budai hegyek közt
egy nyári lak előtt szép vigalmi korszor volt szemléhető, nem
azon mindennapi emberek közül, kik gondatlan órákat tova-
üzendők itt közönségen összeszoktak seregleni, hanem hazánk
tiszesen élemlült természetbúváiraiból, kikkel ngs Bene Fe-
renc az orvoskar érdeműs egykori igazgatója ünneplé or-
vosolte felszáradosemléknapját. Az ősz bajnokot százosoran
éljenék barátai 's különösen a' természettudományi társulat
elnöke B. P. kifogyhatatlan volt elmés áldomásokban, miket
közös felvidulás követett 's a' természet zöldszőnyegén el-
kötött lakomat jó kedvvel 's multjokrai édes visszaemlékezéssel
hagyják el a' tudós férfiak, kik ez alkalommal az érdemnek ál-
dozván, később magok is hasonló örömnapra számíthatnak.
— Most vevők a' m. tud. társaság által kiadott nyelvtudomá-
nyi pályamunkák negyedik kötetét e' czim alatt: „Magyar
ékes szókötés” a' magy. tud. társ. jutalomkérdésére írta
Szvorený József zircz-ciszterci szerzetes áldozó, 's a' szé-
kes-fejérvári kir. közép. tanodában szónoklattantit. E munkát
a' magyar akadémia őt pályamű közöl szemelé ki jutalomra,
mint mely a' kitűzött kérdésre minden társánál kimerítőb-
ben felelt meg; benne a' szorgalmas nyelvbúvárlat számos jelei-
vel találkozunk 's a' kitűzött czélt annyiban közelíté meg, mi-
vel legtisztább fogalmakat terjeszt hazai nyelvünk ékehang-
zatu használatáról. Ara 40 kr. pp. Ohajtások hogy részle-
tesen begyűlt pályamunkákból valahára egész nyelvtanunk
szerkesztelnék össze, biztos kalauz, mely szerint különféle
modoru iskolai könyveink kiállíthatnának, melyekben mind-
eddig szerzők elágzó véleményei szerint zűrzavar uralkodik,
mialtal az önkéntes idegeneknek is, kik nyelvünket elsajátítai
ohajtanak, szerzőiől neheztetik. Egyszer mind a' fenförgött
mű kiadása körül nem mulasztathjuk el azon megjegyzésün-
ket, hogy bár főleg ily könyvek, melyekben leginkább a' hi-
bátlanságról van szó, minél nagyobb figyelemmel nyomtatná-
nak! Jelen könyv szorgalmas átolgatásával anyai nyomtatási
hibára bukkantunk, miszerint azokat a' szerzőiollszerkezete
kifolyásnak teljességgel nem tarthatjuk; ellenben számos ol-
vasó tévutatokra vezethetik általok. — Városi életforgalmink
igen változatos színezetben tükrözik elő az emberi gyarlósá-
got Ki hinné, hogy még valaki hamismérték használhatási
jogért is felsőséghez folyamodni bátorokdnek? 's ezt tevé né-
hány derék fakereskedő, kik a' helyt. tanáestól azt kérék, hogy
a' fa ölmértékét magas ár mellett is deválvaltatni szabadjon.
Mindenkor nagy szerenese hogy magasban világosabb elmék
találkoznak; de ha mi törvényhatóság lennénk, ily vakmerő-
séget máskép is kérdésre vonnánk. És ha lennénk, mint nem
vagyunk, városi rendőrség, szigorúkérdésre vonnók még azon
gyümölcs-árusnóket, kik már megkezdék az éretlen cseresz-
nye-árlást 's ez által gyöngédalkatu gyermekeinkben kíván-
csiságot gerjesztve hathatósan folynak az egészségi állapot
veszélyeztetésére. — Minő szeszélyesen játszik a' sors! most
épen szerenese hogy nem bírnak élire rakott pénzösszeggel;
minket nyanis minap éjjel ez érdekében szerencsésítének éji
látogatással; (valami bohó az ujdonságrónál elrablani valót
keresett!) helyettünk a' szomszéd ur részesült e' megtisztel-
tetésben, kinek az újvilágutczában egész öltözetét, benne 200
forint értékű öszveget 's még csizmáját is szép osendesen ki-
szedték az utca-felől ablakon. A' tolvaj becsületesen felöl-
töztetett, 's hogy Nemesis elől tova illan hasson, még utiköl-
tése is jutott. Másnap ugyanazon házban egy tisztos hölgyet
fosztottak meg hasonló módon díszkötésűtől. Vajon ilyes
házi martalócok jóüzien szokták e' elkölteni vaesorójukat?
Ellenkező esetben számukra börtöni asztal ajánlanánk. —
A' nádori szép sziget csalogányai már jó ideje csattognak;
mult vasárnap számosan sereglettek ide kies virányi élvez-
zetre, de hogy az embernek szerlefölötti élvezet meg ne ár-
son, mindig gondoskodik játékonny szelleme; így történt a'
Buda felölri részen átevezőkkelis, kiket a' csolnakász rendre
jól öszszeszedott, azután kik prózai nyelvtől el nem retten-
tek, átszállította a' regényes lombozatok közé. De hiában,
minden mulatóhelyen akad egy vagy több faragatlan Jankó.
— Vasárnap reggel a' két városi közlekedés egyik gőzha-
jója nagyot recessent 's rögtön az egész hajónépet nagy gőz-
borítá el, kik hadarászni kezdének, mintha hullámok közt
úszva lubiczkolnának; de történetesen lélekzete mindeniknek
megmaradt; ez ijedséget egyik tengely forgattyuja okozá,
mely kettő törvén, nagyobb szerencsétlenség elháríthatása

végelt minden gőzt kiereszteni 's a' tüzet eloltani kellett. A'
további közlekedésnél megjegyzendő, hogy a' kapitány ily
hévnapon a' hajóra ernyőt názatni feledé, mely véletlenség
szembetűnőleg csökkenté utasai számát; itt mi is a' nema-
dózókhoz szegődtünk. — Egy kis városban nem rég azon
hir szárnyalt, hogy Budapest elsüllyedt; mi a' mult hajból
kigázoltunk, de Budapesten azon vendégfogadósnak,
kik számos szótat daczára is különféle zsarolással terhelik
vendégeiket, lehetlen előbb utóbb el nem sülyedni; kikről
szólunk, fülelnék.

Északamerika.

Tulaz Ozeánon jelenleg némi zavar uralkodik az egye-
sült státusok Oregon iránti törekvései 's az előbb Mexicoval
kiütött ellenségeskedések fölött. Előbb azt vélték, hogy e'
dolog még sok időig halaszthatatik 's lassankint az ó társas-
ági eszmék fájába monarchiai fogalmak oltathatnak be.
Abból most semmi sem lesz, 's az amerikai egysuly Guizot-
féle rendszere Matamoros ostromoltatásával kudarcot
vallott. Ez által némi fény derül arra, hogy Angol- és Fran-
cziaország — 's még inkább ez utóbbi, — Mexico ingatag
állapotára elhatározólag hatottak. Így üzte Franciaország
tüzbe a' lengyeleket is, de ott is hagyá égni; ugyanott mar-
radnak most a' mexicioiak, hova őket a' francz- angol poli-
tika becsavará. Paredes hogy magát a' kormány élén fen-
tarthassa, már kinyilatkozatá, hogy ő a' fővárosbeli mon-
archiai izgalmaknak részese nem volt; ennél még fonto-
sabb az, hogy Santa Ana tábornok Cuba szigetéből hason-
szellemben nyilatkozott. Ezen nyilatkozata az expraesidens-
nek, ki egykor azon merész állítással hízelve magának, hogy
ő a' mexicói sereg elején még diadalmenetet fog tartani
Washingtonba, e' pillanatban a' mexicói körülmények ki-
ismerésére igen jellemzetes. Santa Ana ámbár nem embe-
re szavának, de eszéyes, tevékeny 's honfiatit tetőtől talpig
isméri. Ő gyűlöli Franciaországot, még inkább a' francziá-
kat — de még sokkal inkább, mint magok a' francziák is,
a' királyi családot; mert ő a' Joinville herczeg elleni
csatában egy esontját veszté, mit diadalmasan temtetett
el, de mi később Paredes követője által kiásvatván meggya-
láztatott. Santa Ana mint mondók finom, eszéyes, kiismer-
hellen férfiú, de bizonyos cizokra igen is használható. Két-
féle diplomatia van: kézzelfogható és láthatlan. Az amerika-
iak mint gyakorlat emberei inkább hajlanak amához ez u-
többit felett. Santa Ana tábornok pénzben nem szűkölködik,
sőt utóbbi időben fölöslege is van 's benne merész vállal-
kozási szellem van, valaminek kezdésére; mi lenne, ha netá-
lán kedve jőne Veracruz felé szerencsét próbálni? Párisban
legalább sokan hiszik hogy ő ottan szívesen fogadtatnék.
Hogy ott egész a' határokig jönnének tiszteletére 'stb. 'S
miért nem, ha ő centralizatio rendszerével felhagyván a'
szövetséges köztársaságnak örök hűségét esküdnék, 's ha
a' hosszú viszátkodásokat az egyesült státusokban — Tex-
as — Ujmexico — 's Californiában közelgűltsegre meg-
szüntetné? Miért harcolnának egymással Mexico 's az egye-
sült státusok? Miért surlódnék mindig e' testvér köztársaság,
mellynek czélja inkább az volna, hogy kölcsönös ótalom ál-
tal magoktól minden európai befolyást eltávolítsanak? —
Az egy státusok becsületes békét akarnak Mexicóval, és ha
Santa Ana ilyet akar kötni, előbbi állását könnyen viszsa-
nyerheti. A' spanyoloknak mexicói öbölbeli hadihajóik eb-
ben őt nem akadályozandják; mert ezek álgymuál erősebb
csövüek is vannak, mik Santa Ana szolgálataira készen ál-
lanak 's Veracruzba rándulását biztossá teendik. — Tehát
minél előbb várhatni a' köztársasági szellem monarchia el-
leni nyilvánulását, és pedig olyat, minő a' hadvitel történe-
teiben egyetlen leend. Álguykkal üdvözlendik mindenesetre
az egyesült státusok Veracruz révpártját; de csak barátság-
ból — talán egy magas vendég — egy ünnepelet hazafi át-
szállítása végett. Egyes mexicói tartományok főnökei, ügy-
vivői 's az északamerikai unio követei közt is kezdődött né-
mi alkudozás; mi czélből? sejtethő.

Új-Yorkból april 9kéről írják: tegnapelőtti new-or-
leansi hírek szerint Slidell folyó hó első napjaiban ultimá-
tumot intézett a' mexicói kormányhoz, melyben világosan
kijelenti, hogy ha nyolcz nap alatt hivatali állomásába be-
nem fogadtatik, rögtön elhagyandja az országot. Későbbi
egész 14kig szóló tudósítás szerint a' kormány késedelmes-
kedik Slidell elfogadni, 's ez magát elutasásra határozta.
A' mexicóiak fenyegetőznek 's előkészületeket tesznek, mire
Taylor tábornok az amerikai sereg élire áll, a' mexicobe-
liek pedig Matamorast, melyet veszélyeztetve hisznek, vé-
delmi állapotba helyezék. — A' monarchiai rendszer új be-
hozása ugy látszik sok pártolóra talál, 's a' papság a' mexi-
cói püspök vezérlése alatt ennek részeire nyilatkozott. —
Azon febr. skai nyilt levél, miszerint Santa Ana Mexikóhoz
ragaszkodását nyilvánítja, 's ennek köztársasági rendez-
kedésit magasztalja, alig méltó figyelemre.

Spanyolország.

Madridi lapok majus 2ról jelentik: miszerint a' mi-

niszterium mind azon személyt, kik politikai vétségeik miatt
korább időben letartóztatnak, szabadokká tevé és szándo-
ka: az eddig ostromállapotba helyezett tartományokat ezen
teher alól felmenteni. Beszélük, hogy a' cortes is minél előbb
össze fog hivatni, mely alkalommal a' miniszterium politi-
kai elveinek 's ezekhez mért intézkedésinek alapvonalit nyil-
ványosság elé terjesztendi. Addig is pedig, mig a' cortes
formaszerinti sajtótörvényt alkothat, a' miniszterium ily
faju perek elintézésére ideiglenes első bíróságot akar ala-
kitni hat első eljárásu bíróból, mely ítélőszéknek szervezete
ugyanaz lenne, mi volt Narvaez alatt.

A' Gaceta szerint egy maj. 3kán közlött kir. rendelet
mindazon kormányi intézkedést érvénytelennek bélyegzi,
mellyek mart. 18ka óta a' sajtó ellen életbe léptek. A' vá-
lasztó községek nem sokára öszsze fognak hivatni a' meg-
nyitandó corteshez képviselők választása végett. Gacetaiban
megjelent az april. 30án kihirdetett közönséges megkegyel-
mezési rendelet; mely által kevés kivétellel a' királynő a'
galiciiai lázadásban részesülteknek megkegyelmez.

Galiciából érkezett tudósítások nyomán: az elfogott
tizenkét tábori tisztet csakugyan agyonlőtték; köztük volt
d. Miguel Solis y Cuetos ezredes, egy őrnagy és tíz főtiszt.
Más hírek pedig csak az ezredes kivégzetését erősítik, 's
hogy a' kormány a' többinek elengedé a' halálos büntetést.
A' progressisták is, kik az újabb mozgalmak következtiben
Madridban bebörtönöztek, szabadon bocsáttattak.

Anglia.

Majus 3án Peel élete veszélyben forgottnak jelente-
tett: egy irlandi kézműves t. i. a' miniszter háza előtti té-
ren megállapodott 's minden ott megállott vagy áthaladott
kocsit élesen szemügyre vett 's később tudakozódott is az el-
ső miniszter után; egy gentleman ezen fenakadt 's beszéd-
be bocsátkozott a' gyanús egyeddel; ki is telve méreggel a'
minisztert szitkokkal illetté, sőt szándokát is kijelenté, miként
ő Peel agyon akarja löni, miért záratá be Irland egyik
legelső bajnokát: O'Brien. E' szándokát teljesítendő azon-
nal a' sétányfelé indult, de a' gentleman által oda intett rend-
őrök őt ezen utjától eltartóztaták 's a' helyett börtönbe ki-
sérék; nevéit kérvén tőle, mondá: hogy őt Irlandban Cuth-
berg Jamesnek hívják; mesterségére nézve szobafestész. Más-
nap vallatás alá vétetvén a' gyanús egyed, kiüint: hogy
Peelnek agyonlövetele legkevésbbé sem volt szándokában,
minthogy a' rendőrök nem is találtak nála semmi gyilkol-
ló-fegyvert; zsebében tú és gyűszű volt, honnét azon neve-
zetes felföldözésre jutottak, hogy az elfogott egyed: szabad; ki
egyuttal azt is elbeszélte, miként tegnap egy serházban ba-
ráti társaságában mulatván ezek Peel megtámadták azon
helytelen intézkedésért, hogy O'Brien bebörtönöztetésén
sürgeté; mely alkalommal a' minisztert Cuthberg inkább
védelmezé 's valahányszor erélyes taktikájának dicséreté-
re egyegy talpraesett argumentumot felhozott, mindany-
nyiszor nagyot ivott Peel egészségére, minek aztán az lón
következése, hogy teljesen lerészegedvén, ez állapotában
a' rendőrök által elfogatott. Cuthberg szabadon ereszte-
tett. — A' május 8iki alsóházi ülésben Watson indítványa
a' törvényszéki költségek megvizsgálására nevezendő vá-
lasztványról 80 szóval 65 ellen félrevetettet.

Franciaország.

Lajos Fülöp családostul majus 8án Neuillybe költö-
zött, hol az év kellemesb részét töltendi. Almonte tábor-
nok a' mexicói kormány részéről a' párisi udvarnál rendki-
vüli követté neveztetett ki. A' tábornok egyike a' legjelen-
tésebb mexicói polgároknak, kit Paredes, az újabb mozgalmak
vezére is czélszerűnek tartott részére megnyerni. —
A' követkamra erélyel folytatja vasuttörvény-javaslat fel-
letti vitaközösít, 's kevés tárgy nyere meg a' pártoknak oly
öszhangzó részvétét, mint ez; így majus 8ki ülésben a' kö-
zép vonalra 42 millió szavaztatott meg.

Salvandy közoktatási miniszter az iskolatantitók di-
jaztatását illetőleg következő t. javaslatot terjesztett maj-
6án a' követkamra elé: az elemi tanitók három részre oszt-
tályoztatnak 's fentartatásuk minimuma: 1) a' departement
fő, vagy is székhelyén 1200 fr. 2) a' cantonok főhelyein,
vagy olyan községeknek, melyek népessége 1500 vagy
több lélekre megy, 900 fr. 3) a' kevésbbé népes helyeken
600 fr. A' magasb tanulványok tanítóinak díjaztatási mini-
muma pedig 1500, 1200, 900, és Párisban 2400 fr. ugyan-
itt az elemi tanitók díjminimuma 1800 frankban állapított
meg. A' kisdodóvó intézetek felvigyázói 900, 700 és 500
frankkal rendeltettek jutalmaztatni. Az 1833d. évi junius
28án kihirdetett közoktatási törvény az elemi oktatók díj-
minimumát 200, a' nagyobb iskolákeit pedig 400 frankra
tevé; azonban ezen csekélynek látszó öszvegce is oly
terhesen hatott a' szegényebb községekre, hogy a' törvény
sok helyer. mind ez időig sem hajthatott végre; azért Sal-
vandy 600 ezer frankot indítványoz a' nemzet által fiztet-
ni, hogy a' késedelmezők, vagy is szegények innét segít-
tessenek. —

40ik szám.

Arverési hirdetésny.

A' zombori királyi kincstári igazgatóság részéről a' bácsi-kerületbeli királyi kincstári uradalomnak, és a' kir. kincstári Ferencz csatornának következő kir. haszonvételei és egyéb haszonbér tárgyai 1846ik évi november 1től kezdve, számítandó egy, vagy több évre nyilvános árverés útján haszonbérbe adadni fognak.

A) 1846ik évi június hó 9én reggeli 9 órakor kezdve Zomborban a' kir. kincstári igazgatóság épületben tartandó árverésnek kitétetni fognak.

- I. Italmérsi jog. a) A' palánkai uradalomban: Tovarissován, Obrovácson, Szilbáson és Bukinban. b) A' kulai uradalomban: Cservenkán, Feketehegyen, Ó-Verbászon, Új-Verbászon, Ó-Kéren, Kuzurán, Lalityon és Keresztúron. c) A' sztapári uradalomban: Ó-Szivácson, Ó-Sztapáron, Besztovácson, Új-Szivácson, Csonoplán, Philipován, a' prekajai csárdában és Pacséron. d) az apatini uradalomban: Apatin mezővárosában, a' drávatorói csárdában, Bezdán mezővárosban, a' kozarai csárdával, Doroszlón és az ottani (Bründl) csárdában, Kupuszinán és a' dreznicezi csárdában, Prig. Szt.-Iványon és a' gájai sörkoresmában, Rác-militsen, és végtére Szontán.

e) A' szántovai uradalomban: Baratskán, gyuritsi csárdában, Csatalján, Szántován, Béregben, Gákován és Krusevlyán. f) A' Ferencz csatornánál: a' monostorszeghi csatornai álláson az ehez tartozandó húsvágással, és a' verbászi csatornai álláson.

- II. Húsvágási jog. a) A' palánkai uradalomban: Obrovácson, Szilbáson, Nemetpalánkán, Bulkeszen, Tovarissován, Parabutyon, Ó-Palánkán és Paraghán. b) A' kulai uradalomban: Kula mezővárosban, Cservenkán, Új-Verbászon, Kiskéren, Ó-Kéren, Despot-Szt.-Iványon és Lalityon. c) A' sztapári uradalomban: Ó-Sztapáron, Csonoplán és Kernyaján. d) az apatini uradalomban: Bezdán mezővárosban a' birkaszúrással együtt, és Karavukován szinte a' birkaszúrással. e) A' szántovai uradalomban: Kolluthon, Gákován és Krusevlyán.

III. Halászáti jog. a) A' palánkai uradalomban: a' dunaj halászat a' három palánkai mezővárosban, és a' moesári halászat Új-palánkán. b) az apatini uradalomban: a' dunai és moesári halászat Bezdán mezővárosban, Bogojeván és Karavukován, a' moesári halászat Monostorszeghen, nemkülönb a' csik és tekenősbéka-fogás Doroszlón. c) A' szántovai uradalomban: a' dunai és moesári halászat Baratskán a' sóstóval és Dautován.

- IV. Vásári jövedelem. a) A' kulai uradalomban: a' kulai országos vásár jövedelme. b) az apatini uradalomban: az apatini országos és hétivásár jövedelme. V. Mészegési jog. A' szántovai uradalomban: Baratskán. VI. Nádalyfogási jog. A' szántovai uradalom kerületében. VII. Malom. A' száraz malom a' kis-sztapári Ferencz csatornai álláson és Pacséron.

B) 1846ik évi június hó 12én reggeli 9 órakor kezdve Palánkán a' tiszttartósági irodában.

- I. Vadászati jog. Tovarissován, Paraghán, Plavnán, Gajdobrán és Hod-ságh mezővárosban. II. Uradalmi földek. 6 1/2 hold szántó föld Bukinban 200 hold rétilgelő Új-palánkán és az új-palánkai régi plébánia telek szűrű. III. Pusztai földek. 885 hold metkovicsi- és 75 " " továbbá 830 10/22 " kerekityi- és 150 " " szántó földek.

IV. Erdei földek. 3 hold (Terko Vinograd) Plavnán. C) 1846ik évi június hó 18kán reggeli 9 órakor Kulán a' tiszttartósági irodában.

- I. Vadászati jog. Cservenkán, Ó- és Új-Verbászon, Torzsán, Pivniczán, Lalityon és Keresztúron. II. Uradalmi földek. 82 5/16 hold kulai kaszáló föld 10 hold Kuzurán 10 hold Új-Sóóven 8 3/16 hold Despot-Szt.-Iványon 25 5 1/16 hold Pivniczán (Gelley földek) 7 1/16 hold Pivniczán (Szilvaskert) 10 3/4 hold Lalityon, és Ó-Verbászon egy szabad telek.

III. Pusztai földek. 684 2/4 hold szántó föld peitani pusztán C, betű alatt

761 3/8	"	"	"	D,	"	"
109	"	"	"	E,	"	"
168 1/8	"	"	"	G, d,	"	"
325 7/8	"	"	"	E,	"	"
368 5/8	"	"	"	G, a,	"	"
20 7/8	"	"	"	(csárdai föld)	"	"
381 1/8	"	"	"	G, c,	betű alatt	"
346 1/8	"	"	"	G, b,	"	"

D) 1846ik évi június 23án reggeli 9 órakor kezdve Sztapáron a' tisztt. irodában. I. Vadászati jog. Ó- és Új-Szivácson, Csonoplán, Kernyaján és Veprovácson. II. Uradalmi földek. 7 1/8 hold Csonoplán 13 3/8 " " " 7 1/8 " " " 4 1/8 " " " 9 " " " 3 1/8 " " szilvask. Kernyaján és a' Besztováczi szilv.

III. Sás és Kaka vágás. Ó-Sztapáron. IV. Pusztai földek. 465 hold szántó föld Békován 42 hold kaszáló föld Prekaján. E) 1846ik évi június 25én reggeli 9 órakor Apatinban a' tiszttartósági irodában. I. Vadászati jog. Prig. Szt. Ivány helység határában. II. Uradalmi földek. 1 1/2 hold nádaskert Bogojeván a' monostorszeghi nádaskert 29 1/8 hold uradalmi föld Monostorszeghen, végtére a' bankházi koresmahely.

III. Sás és kaka vágás. Apatin mezővárosban és Karavukován. IV. Erdei földek. 38 1/2 hold erdei legelő Bezdánban (Papréte) 125 1/4 hold szántó föld a' bezdáni erdőben 's a' legelő Deák nevű erdőrészekben, végtére az erdei síkságok a' Sibovác és Debelác nevű szontai erdőrészekben.

F) 1846ik évi június 30án reggeli 9 órakor Baratskán a' tiszttartósági irodában. I. Vadászati jog. Gákován. II. Uradalmi földek. 4 hold szántó föld Gyurityon. III. Erdei földek. 6 hold szántó föld a' Schumár nevű baratskai erdőben 24 1/4 hold szántó föld a' kolluthi alsó erdőben 5 hold szántó föld a' Radonity nevű szántovai erdőben, végtére a' legelő a' Schumár nevű baratskai erdőben.

A' haszonbérlet feltételei az árverés előtt különösen fognak felolvasatni; meg tudhatni azokat mindazonáltal előbb is, mind a' zombori kir. kincst. igazgatóságnál, mind pedig az illető tiszttartóságnál. A' földek és italmérsi jog bérlinek szükségéhez képest uradalmi kézi és igaz-szakmányok is külön pénzüzetés mellett által engedhetők.

A' nyilvános árverés bevégezte után újabb ajánlatok el nem fogadhatók ugyan, mindazonáltal a' kincstári uradalom, azon esetre, hogy ha az árverésnek sikere bármily oknál fogva elfogadható nem volna, magának a' jogot, a' kibérlendő tárgyról tetsző szerent rendelkezni fenntartja. Azon bérlinek adósságtól ment vagyonaik állapotját az illető helybeli előjárósági bizonyítványok által kimutatni, és elégséges biztosságot szolgáló, a' bácsi királyi kincstári uradalmakban megtelepedett kezeseket állítani. 2-3

A' gőzősek járása május hónapban.

a) A' D u n á n:

Pestről Bécsbe naponként reggeli 7 órakor. május 10kétől kezdve Pestről Drenkováig minden vasárnap, Tittelnéli kikötéssel, úgy le-mint felfelé, — továbbá minden szerdán. — A' vasárnaponként Drenkova felé induló gőzősök Konstantinápolyt is érintik, u. m. május 10- és 24dikén az oláh-, május 3, 17 's 31kén pedig a' török részen. Pestről Zimonyba Eszékneli kikötéssel, úgy le-mint felfelé, minden kedden. Pestről Zimonyba Tittelnéli kikötéssel le- és felfelé minden pénteken. A' lefelé járó gőzősök indulási ideje: reggeli 4 óra.

b) A' Száván és Tiszán:

Sziszekről Zimonyon által Szegedre minden szerdán reggeli 4 órakor. Szegedről Zimonyon által Sziszekre minden szerdán reggeli 4 órakor. Zimonyból Szegedre minden szombaton délben, öszszeköttetésben a' pénteken Pestről elinduló és szombaton Tittelbe érkező gőzőssel. Zimonyból Sziszekre minden pénteken reggeli 4 órakor öszszeköttetésben a' minden esütörtökön Pest és Drenkováról érkező gőzőssel. Pest, májusban 1846. Gőzhajózási hivatal. 5-8 Alulirt hivatal szerencsés a' es. k. szabadító első dunagőzhajózási társaság részvény-tulajdonosnak jelenteni, hogy a' folyó esztendő martius 20án tartott közgyűlés nyomtatott jegyzőkönyvét reggeli 9 óratól délutáni 4 óráig irodájából elvitethetik. Pesten, május 20án 1846. Gőzhajózási hivatal. 1-2

Figyelmeztetés.

A' pozsony-nagyszombati első magyar vasúttársaság t. ez. részvényesei, kik a' f. évi martius 23án kihirdetett 's május 1én kitelt 9ik rész-fizetési: 10% azaz egyegy részvénytől 20 forintot még be nem fizették, ezennel figyelmeztetnek, hogy ezen befizetés az alapszabályok 7. §a értelmében folyó évi július 1ső napjáig haladéktalanul elvitethetők. Egyszer-mind a' f. év april hó 5én tartott közgyűlési határozat erejénél fogva azon t. ez. urak, kik az itt feljelölt, 's aláirt részvényeknek birtokában vannak, u. m. 2513. 2514. 2515. 2596. 2597. 2598. 2599. 2614. 2839 2840. 2842. 2843. 2847. 2898. 2899. 2900. 2901. 2902. 2903. 2973. 2976. 2987. 2988. 3092. 3093. 3094. 3095. 3112. 3113. 3114. 3115. 3117. 3123. 3124. 3125. 3126. 3127. 3128. 3129. 3130. 3131. 3132. 3157. 3158. 3159. 3160. 3161. 3162. 3163. 3164. 3165. 3166. 3193. 3194. 3195. 3196. 3199. 3200. 3201. 3202. 3203. 3205. 3206. 3207. 3208. 3209. 3287. 3288. 3289. 3290. 3291. 3292. 3293. 3294. 3295. 3412. 3413. 3414. 3415. 3416. 3460. 3461. 3462. 3524. 3595. 3660 3764. 3765. 3766. 3767. 3841. 3845. 3846. 3847. 3849. 3850. 3851. 3852. 3853. 2854. 3855. 3856. 3857. 3858. 3859. 3860. 3861. 3862. 3863. 3964. 4093. 4094. 4095. 4096. 4097. 4098. 4100. 4101. 4102. 4104. 4224. 4225. 4226. 4232. 4233. 4236. 4308. 4309. 4310. 4311. 4313. 4314. 4315. 4322. 4323. 4324. 4325. 4342. 4399. 4427. 4508. 4509. 4510. 4511. 4512. 4517. 4560. 4561. 4562. 4628. 4629. 4632. 4678. 4682. 4683. 4687. 4688. 4689. 4690. 4691. 4747. 4748. 4749. 4750. 4751. 4752. 4753. 4754. 4755. 4756. 4772. 4804. 4814. 4840. 4843. 4844. 4851. 4852. 4853. 4854. 4855. 4856. 4857. 4858. 4859. 4860. 4861. 4862. 4863. 4866. 4867. 4868. 4870. 4876. 4877. 4878. 4879. 4880. 4881. 4882. 4939. 4940. 4941. 4942. 4943. 4960. 4971. 4974. 4980. 5007. 5008. 5023. 5025. 5026. 5027. 5049. 5050. 5051. 5074. 5075. 5092. 5101. 5103. 5107. 5108. 5133. 5136. 5137. 5143. 5144. 5148. 5188. 5199. 5215. 5259. 5275. 5281. 5288. 5293. 5300. 5314. 5322. 5325. 5339. 5348. 5351. 5379. 5396. 5397. 5404. 5405. 5406. 5407. 5418. 5419. 5420. 5421. 5443. 5444. 5446. 5450. 5451.

'S az ezekről járó részlegek letisztázását elmulaszták, ezennel felhívják, hogy ezen tartozásuk lerovását a' fenebb kiirt 9ik részleg befizetésének határidejeig, vagyis 1846. július 1ső napjáig okvetlenül eszközöljék az azokkal járó 6% kamattal együtt; melly fizetéseket az illető részvényesek teljesíthetik vagy a' vállalat középponti hivatalánál Pozsonyban; vagy pedig a' Ferdinánd-császár ez. éjszaki vaspálya fő fizető hivatalánál Bécsben; még pedig annál inkább, mert a' lirt határidőig ebbeli kötelezettségöknek eleget nem tevő részvényesek minden vállalkozási jogaiktól elesnek, a' vállalkozási könyvből kitoroitotnak 's már megitt befizetéseik elenyésznek; részvényeik további rendelkezés alá esvén. Pozsony, május 13án 1846. a' pozsony-nagyszombati első m. vasút Kohlmann H. titoknak. Riedner Ignác igazgató s. k. Zechmeister Gy. igazgató s. k. 1-3

† Bika-cladás. Mélt. gróf Hunyady József úrményi uradalmá részéről közhírre adatik, hogy folyó évi június 25kén reggeli 9 órakor t. Nyitra megyében Úrményhez közellevő Mező-Keszi pusztán több darab fiatal bika és 40 darab fejstehén és öszö mind vörös és vöröstarka schweizi származásu árverés útján cladatni fog. 2-4

† Eladó Orgona. Egy kijavított hat változatu orgona, kis városi, vagy falusi egyházak számára, a' legjutalmas áron kapható B a k o s Károly orgonakészítőnél Czeplóden.